

## EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 593/2008

av den 17 juni 2008

## om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR  
ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 61 c och artikel 67.5 andra strecksatsen,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande <sup>(1)</sup>,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget <sup>(2)</sup>, och

av följande skäl:

- (1) Gemenskapen har satt som mål att bevara och utveckla ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. I syfte att gradvis upprätta ett sådant område bör gemenskapen besluta om åtgärder rörande civilrättsligt samarbete med gränsöverskridande följder i den mån de behövs för att den inre marknaden ska fungera väl.
- (2) Enligt artikel 65 b i fördraget ska dessa åtgärder omfatta främjande av förenligheten mellan tillämpliga bestämmelser i medlemsstaterna om lagkonflikter och om domstolars behörighet.
- (3) Europeiska rådet uttryckte vid sitt möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 sitt stöd för principen om ömsesidigt erkännande av domar och andra avgöranden av rättsliga myndigheter och såg detta som en hörnsten i det rättsliga samarbetet på det civilrättsliga området samt uppmanade rådet och kommissionen att anta ett åtgärdsprogram för att genomföra den principen.
- (4) Den 30 november 2000 antog rådet ett gemensamt åtgärdsprogram för kommissionen och rådet **för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av domar på privaträttens område** <sup>(3)</sup>. I programmet identifieras åtgärder som rör harmonisering av lagvalsregler som åtgärder som underlättar ömsesidigt erkännande av domar.
- (5) I Haagprogrammet <sup>(4)</sup>, som Europeiska rådet antog den 5 november 2004, uppmanades till fortsatt aktivt arbete med lagvalsreglerna för avtalsförpliktelser ("Rom I").

- (6) Om den inre marknaden ska fungera väl, måste medlemsstaternas lagvalsregler leda till att domstolarna i varje medlemsstat tillämpar samma lands lag, oavsett var talan har väckts, i syfte att göra det lättare att förutse hur en tvist kommer att lösas, öka rättssäkerheten och främja fri rörlighet för domar.
- (7) Denna förordnings materiella tillämpningsområde och bestämmelser bör överensstämma med rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område <sup>(5)</sup> ("Bryssel I") och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser <sup>(6)</sup> ("Rom II").
- (8) Familjeförhållanden bör omfatta förhållanden mellan föräldrar och barn, mellan makar, mellan besvägrade samt mellan släktingar på sidolinjen. Hänvisningen i artikel 1.2 till förhållanden som har samma verkan som äktenskap och andra familjeförhållanden bör tolkas i enlighet med lagen i den medlemsstat där talan väcks.
- (9) Förpliktelser som följer av växlar, checkar, löpande skuldebrev och andra negotiabla värdepapper bör också omfatta fraktsedlar i den utsträckning som förpliktelserna enligt fraktsedeln följer av dess negotiabla karaktär.
- (10) Förpliktelser som har sin grund i diskussioner som föregår ingåendet av ett avtal omfattas av artikel 12 i förordning (EG) nr 864/2007. Sådana förpliktelser bör således inte omfattas av den här förordningens tillämpningsområde.
- (11) Parternas frihet att välja tillämplig lag bör utgöra en av hörnstenarna för systemet av lagvalsregler för avtalsförpliktelser.
- (12) En överenskommelse mellan parterna om att överföra exklusiv behörighet till en eller flera domstolar i en medlemsstat för att lösa avtalstvister bör utgöra en av de faktorer som bör tas i beaktande vid avgörandet av huruvida ett lagval klart framgår.
- (13) Denna förordning hindrar inte parterna från att i sitt avtal hänvisa till en annan lag än en stats lag eller till en internationell konvention.

<sup>(1)</sup> EUT C 318, 23.12.2006, s. 56.

<sup>(2)</sup> Europaparlamentets yttrande av den 29 november 2007 (ännu ej offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 5 juni 2008.

<sup>(3)</sup> EGT C 12, 15.1.2001, s. 1.

<sup>(4)</sup> EUT C 53, 3.3.2005, s. 1.

<sup>(5)</sup> EGT L 12, 16.1.2001, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 1791/2006 (EUT L 363, 20.12.2006, s. 1).

<sup>(6)</sup> EUT L 199, 31.7.2007, s. 40.

- (14) Om gemenskapen i en lämplig rättsakt skulle anta regler inom den materiella avtalsrätten, inklusive standardformuleringar och standardvillkor, kan det där fastställas att parterna får välja dessa regler som tillämplig lag.
- (15) När ett lagval har gjorts och alla andra omständigheter av betydelse i det aktuella fallet föreligger i ett annat land än i det land vars lag har valts, bör lagvalet inte hindra tillämpningen av sådana lagregler i det landet som inte kan avtalas bort. Denna bestämmelse bör tillämpas oavsett om det vid valet av lag också har avtalats om behörighet för en domstol eller inte. Eftersom avsikten inte är att göra någon ändring i sak i förhållande till artikel 3.3 i 1980 års konvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser<sup>(1)</sup> ("Romkonventionen") bör ordalydelsen i den här förordningen i möjligaste mån anpassas till artikel 14 i förordning (EG) nr 864/2007.
- (16) För att bidra till denna förordnings övergripande mål, dvs. rättssäkerhet i det europeiska rättsområdet, bör lagvalsreglerna vara mycket förutsebara. En domstol bör dock ha en viss frihet att avgöra vilken lag som har starkast anknytning till den aktuella situationen.
- (17) När det gäller frågan om tillämplig lag när inget lagval har gjorts, bör begreppen "utförande av tjänster" och "försäljning av varor" tolkas på samma sätt som vid tillämpning av artikel 5 i förordning (EG) nr 44/2001 i den mån försäljning av varor och utförande av tjänster omfattas av den förordningen. Franchise- och distributionsavtal omfattas av särskilda regler trots att de är tjänsteavtal.
- (18) När det gäller frågan om tillämplig lag när inget lagval har gjorts, bör multilaterala system vara system inom vilka handel bedrivs, t.ex. reglerade marknader och multilaterala handelsplattformar enligt artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument<sup>(2)</sup>, oavsett om dessa är beroende av en central motpart eller ej.
- (19) När något faktiskt lagval inte har gjorts, bör tillämplig lag fastställas i enlighet med den regel som har fastställts för avtalstypen i fråga. Om avtalet inte kan hänföras till någon av de fastställda avtalstyperna, eller om dess enskilda delar omfattas av fler än en av de fastställda typerna, bör tillämplig lag vara lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort. Om avtalet består av en samling rättigheter och skyldigheter som kan omfattas av fler än en av de fastställda avtalstyperna, bör avtalets karakteristiska prestation fastställas med hänsyn till dess tyngdpunkt.
- (20) Om det klart framgår att avtalet uppenbart har en närmare anknytning till ett annat land än det som anges i artikel 4.1 och 4.2 bör en skyddsklausul ange att lagen i det andra landet ska tillämpas. För att kunna fastställa det landet bör hänsyn bland annat tas till om det aktuella avtalet har en mycket nära koppling till ett eller flera andra avtal.
- (21) Om inget lagval har gjorts och tillämplig lag inte kan fastställas vare sig på grundval av det faktum att avtalet kan hänföras till någon av de fastställda typerna eller som lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort, bör avtalet omfattas av lagen i det land med vilket det har starkast anknytning. För att kunna fastställa det landet bör hänsyn tas bland annat till om det aktuella avtalet har en mycket nära koppling till ett eller flera andra avtal.
- (22) När det gäller tolkningen av godstransportavtal avses ingen materiell ändring i förhållande till artikel 4.4 tredje meningen i Romkonventionen. Av detta följer att certepartier för en enstaka resa och andra avtal vilkas huvudsyfte är transport av gods bör anses utgöra avtal om godstransport. I denna förordning bör med "avsändare" avses varje person som ingår ett transportavtal med transportören, och med "transportör" den avtalspart som åtar sig att transportera varorna, vare sig han eller hon själv utför transporten eller ej.
- (23) När det gäller avtal som har ingåtts med parter som anses vara svagare, bör dessa parter skyddas med hjälp av lagvalsregler som är mer gynnsamma för dessa parters intressen än de allmänna reglerna.
- (24) I fråga om konsumentavtal bör lagvalsregeln göra det möjligt att minska utgifterna för att lösa tvister i dessa ärenden, som ofta rör små belopp, och ta hänsyn till utvecklingen av ny teknik för distansförsäljning. För att uppnå överensstämmelse med förordning (EG) nr 44/2001 bör man dels låta begreppet "riktad verksamhet" vara ett villkor för tillämpningen av konsumentskyddsregeln, dels se till att begreppet tolkas på samma sätt i förordning (EG) nr 44/2001 och den här förordningen genom att hänvisa till ett gemensamt uttalande från rådet och kommissionen om artikel 15 i förordning (EG) nr 44/2001 där det anges att det för att artikel 15.1 c ska kunna tillämpas "inte räcker med att ett företag riktar sin verksamhet till den medlemsstat där konsumenten har hemvist, eller till flera medlemsstater bland vilka den staten ingår, utan dessutom måste ett avtal ha ingåtts inom ramen för denna verksamhet." I uttalandet anges även att "det inte räcker med att en webbplats är tillgänglig för att artikel 15 ska kunna tillämpas, men en omständighet att beakta är om denna webbplats ger möjlighet att ingå distansavtal och om ett sådant distansavtal också faktiskt har ingåtts på ett eller

<sup>(1)</sup> EUT C 334, 30.12.2005, s. 1.

<sup>(2)</sup> EUT L 145, 30.4.2004, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2008/10/EG (EUT L 76, 19.3.2008, s. 33).

annat sätt. Därvid är det språk eller den valuta som används på en webbplats ingen relevant faktor”.

- (25) Konsumenten bör skyddas av sådana regler i det land där han eller hon har sin vanliga vistelseort som inte kan avtalas bort, förutsatt att avtalet har ingåtts som ett resultat av att näringsidkaren bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i landet i fråga. Samma skydd bör garanteras om näringsidkaren, i de fall där han inte bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, på något sätt riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, däribland det landet, och avtalet ingås som en följd av sådan verksamhet.
- (26) Vid tillämpningen av denna förordning bör finansiella tjänster, såsom investeringstjänster och investeringsverksamhet och sidotjänster som en näringsidkare tillhandahåller en konsument, enligt definitionen i avsnitten A och B i bilaga I i direktiv 2004/39/EG, samt avtal för försäljning av andelar i företag för kollektiva investeringar, oavsett om de omfattas av rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) <sup>(1)</sup>, omfattas av artikel 6 i den här förordningen. När en hänvisning görs till villkoren för emittering, erbjudande till allmänheten och anbud om övertagande av överlåtbara värdepapper och för tecknande eller inlösning av andelar i företag för kollektiva investeringar, bör dessa hänvisningar följaktligen inbegripa alla de aspekter som binder emittenten eller anbudsgivaren till konsumenten, men bör inte inbegripa frågor som berör tillhandahållandet av finansiella tjänster.
- (27) Olika undantag bör göras från den allmänna lagvalsregeln i fråga om konsumentavtal. Enligt ett sådant undantag bör den allmänna regeln inte gälla avtal om sakrätt till fast egendom eller hyresrätt till sådan egendom, såvida inte avtalet gäller rätten att använda fast egendom på tidsdelningsbasis i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis <sup>(2)</sup>.
- (28) Det är viktigt att säkerställa att rättigheter och skyldigheter som utgör ett finansiellt instrument inte omfattas av den allmänna regel som gäller för konsumentavtal, eftersom detta kan medföra att skilda lagar tillämpas på vart och ett av de utfärdade instrumenten, varigenom deras art ändras och fungibel handel med och fungibelt utbud av dessa instrument förhindras. På samma sätt behöver det avtalsförhållande som upprättas mellan emittenten eller anbudsgivaren och den som tecknar sig för instrumentet inte nödvändigtvis omfattas av de bindande reglerna om

tillämpning av lagen i det land där kunden har sin vanliga vistelseort, eftersom det bör säkerställas att villkoren för en emittering eller ett anbud är enhetliga. Detta resonemang bör också tillämpas på de multilaterala system som omfattas av artikel 4.1 h, för vilka det bör säkerställas att den lag som gäller i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort inte strider mot de regler som gäller för avtal som har ingåtts inom ramen för sådana system eller med operatören av sådana system.

- (29) När det i denna förordning hänvisas till rättigheter och skyldigheter som utgör villkoren för emittering, erbjudande till allmänheten eller anbud om övertagande av överlåtbara värdepapper, och för tecknande eller inlösning av andelar i företag för kollektiva investeringar, bör dessa hänvisningar inbegripa villkoren för bland annat tilldelning av värdepapper eller andelar, rättigheter i fall av överteckning, återkallelserätter och liknade frågor relaterade till anbudet, samt de frågor som avses i artiklarna 10, 11, 12 och 13, så att det säkerställs att alla de relevanta avtalsaspekter av ett anbud som binder emittenten eller anbudsgivaren till konsumenten regleras i en enda lag.
- (30) Med finansiella instrument och överlåtbara värdepapper avses i denna förordning finansiella instrument och överlåtbara värdepapper enligt definitionen i artikel 4 i direktiv 2004/39/EG.
- (31) Ingenting i denna förordning bör hindra funktionen för ett formellt arrangemang utformat som ett system enligt artikel 2 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/26/EG av den 19 maj 1998 om slutgiltig avveckling i system för överföring av betalningar och värdepapper <sup>(3)</sup>.
- (32) Med tanke på transportavtalens och försäkringsavtalens särskilda egenskaper bör det finnas särskilda bestämmelser som säkerställer en lämplig skyddsnivå för passagerare och försäkringstagare. Artikel 6 bör därför inte tillämpas i samband med dessa särskilda avtal.
- (33) Om ett försäkringsavtal som inte täcker en stor risk täcker mer än en risk, av vilka minst en föreligger i en medlemsstat och minst en i ett tredjeland, bör de särskilda bestämmelserna om försäkringsavtal i denna förordning endast tillämpas på den risk eller de risker som finns i den eller de relevanta medlemsstaterna.
- (34) Regeln om individuella anställningsavtal bör inte påverka tillämpningen av internationellt tvingande regler i utstationeringslandet i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster <sup>(4)</sup>.

<sup>(1)</sup> EGT L 375, 31.12.1985, s. 3. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/18/EG (EUT L 76, 19.3.2008, s. 42).

<sup>(2)</sup> EGT L 280, 29.10.1994, s. 83.

<sup>(3)</sup> EGT L 166, 11.6.1998, s. 45.

<sup>(4)</sup> EGT L 18, 21.1.1997, s. 1.

- (35) Arbetstagare bör inte förvägras det skydd som de erbjuds genom bestämmelser från vilka undantag inte får göras genom avtal, eller från vilka undantag får göras endast till deras fördel.
- (36) För individuella anställningsavtal gäller dessutom att utförandet av arbete i ett annat land bör anses som tillfälligt om arbetstagaren förväntas återuppta sitt arbete i ursprungslandet efter att ha utfört sin uppgift i utlandet. Att ett nytt arbetsavtal sluts med den ursprungliga arbetsgivaren eller en arbetsgivare som tillhör samma företagsgrupp som den ursprungliga arbetsgivaren bör inte hindra att arbetstagaren anses tillfälligtvis utföra sitt arbete i ett annat land.
- (37) Allmänintresset motiverar att medlemsstaternas domstolar i vissa undantagsfall bör få möjlighet att tillämpa undantag genom att åberopa grunderna för rättsordningen ("public policy") och internationellt tvingande regler. Begreppet "internationellt tvingande regler" bör skiljas från uttrycket "bestämmelser som inte får avtalas bort", och bör tolkas mer restriktivt.
- (38) Vid frivillig överlåtelse av fordran bör begreppet "förhållande" klargöra att artikel 14.1 även gäller egendomsaspekterna av en överlåtelse mellan överlåtaren och förvärvaren i rättsordningar där sådana aspekter behandlas separat från aspekterna i lagbestämmelser om avtalsförpliktelser. Begreppet "förhållande" bör inte uppfattas så att det avser varje tänkbart förhållande som kan föreligga mellan överlåtaren och förvärvaren. Framför allt är det inte avsett att omfatta prejudiciella frågor om frivillig överlåtelse av fordran eller avtalsenlig subrogation. Begreppet bör strikt begränsas till aspekter med direkt relevans för den frivilliga överlåtelse av fordran eller avtalsenliga subrogation som avses.
- (39) Av rättssäkerhetsskäl bör man ge en tydlig definition av begreppet "vanlig vistelseort", särskilt för bolag, föreningar och andra juridiska personer. I motsats till artikel 60.1 c i förordning (EG) nr 44/2001 som innehåller tre kriterier bör lagvalsregeln begränsas till ett enda kriterium; annars skulle parterna inte kunna förutse vilken lag som är tillämplig i deras fall.
- (40) Man bör undvika fördelning på flera instrument av lagvalsregler och oförenlighet mellan sådana regler. Genom denna förordning utesluts emellertid inte möjligheten att införa lagvalsregler för avtalsförpliktelser i gemenskapsrättsliga bestämmelser när det gäller särskilda frågor.

Denna förordning bör emellertid inte påverka tillämpningen av andra instrument som fastställer bestämmelser avsedda att bidra till att den inre marknaden fungerar väl, i den mån de inte kan tillämpas tillsammans med den lag som anvisas genom reglerna i förordningen. Tillämpningen

av bestämmelser i den tillämpliga lag som anvisas i denna förordning bör inte begränsa den fria rörligheten för varor och tjänster såsom den regleras av gemenskapsinstrument, exempelvis Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel på den inre marknaden ("direktiv om elektronisk handel")<sup>(1)</sup>.

- (41) Respekten för medlemsstaternas internationella åtaganden innebär att denna förordning inte bör påverka internationella konventioner som en eller flera medlemsstater är anslutna till vid den tidpunkt då denna förordning antas. För att göra reglerna mer tillgängliga bör kommissionen, på grundval av uppgifter från medlemsstaterna, offentliggöra en förteckning över de konventioner det rör sig om i *Europeiska unionens officiella tidning*.
- (42) Kommissionen kommer att lägga fram ett förslag för Europaparlamentet och rådet om förfaranden och villkor i enlighet med vilka medlemsstaterna, i enskilda undantagsfall och avseende sektorsfrågor, ska ha rätt att för egen del med tredjeländer förhandla om och ingå avtal som innehåller bestämmelser om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.
- (43) Eftersom målet för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av förordningens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (44) I enlighet med artikel 3 i det till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning har Irland meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av denna förordning.
- (45) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Förenade kungariket inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig i Förenade kungariket.
- (46) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av denna förordning, som inte är bindande för eller tillämplig i Danmark.

<sup>(1)</sup> EGT L 178, 17.7.2000, s. 1.



HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

## KAPITEL I

### TILLÄMPNINGSOMRÅDE

#### Artikel 1

##### Materiellt tillämpningsområde

1. Denna förordning ska tillämpas på avtalsförpliktelser på privaträttens område i situationer som innebär lagkonflikt.

Den ska i synnerhet inte tillämpas på skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

2. Denna förordning är inte tillämplig på

- a) frågor som rör fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, om inte annat följer av artikel 13,
- b) förpliktelser som har sin grund i familjeförhållanden och förhållanden som enligt den lag som är tillämplig på sådana förhållanden har samma verkan, inbegripet underhållsskyldighet,
- c) förpliktelser som har sin grund i makars förmögenhetsförhållanden, förmögenhetsförhållanden i förhållanden som enligt den lag som är tillämplig på sådana förhållanden har samma verkan som äktenskap samt arv och testamente,
- d) förpliktelser som har sin grund i växlar, checkar, löpande skuldebrev och andra negotiabla värdepapper, i den utsträckning som förpliktelserna enligt sådana andra värdepapper följer av deras negotiabla karaktär,
- e) skiljedomsavtal och avtal om val av domstol,
- f) frågor som underkastas lagreglerna om bolag, föreningar och andra juridiska personer, såsom frågor om deras upprättande genom registrering eller på annat sätt, deras rättskapacitet, interna organisation eller upplösning samt om personligt ansvar för delägare eller medlemmar och organ i denna egenskap för bolagets, föreningens eller den juridiska personens förpliktelser,
- g) frågan om en mellanman kan binda en huvudman eller om ett organ för ett bolag eller en annan juridisk person kan binda ett bolag, en förening eller en juridisk person i förhållande till tredje man,
- h) bildande av truster och förhållandet mellan instiftare, trustförvaltare och förmånstagare,
- i) förpliktelser som har sin grund i de förhandlingar som föregick ingåendet av avtalet,

- j) försäkringsavtal som uppstår genom verksamhet som bedrivs av andra organisationer än företag som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring <sup>(1)</sup> som har till ändamål att tillhandahålla förmåner för anställda eller självständiga näringsidkare, som är knutna till ett företag eller grupp av företag eller till en viss bransch eller grupp av branscher, i händelse av dödsfall eller överlevnad eller vid nedläggning eller inskränkning av verksamhetskällan, eller vid arbetsrelaterad sjukdom eller arbetsolyckor.

3. Denna förordning ska inte tillämpas på bevisfrågor och processuella frågor, om inte annat följer av artikel 18.

4. I denna förordning avses med "medlemsstat" alla medlemsstater som omfattas av förordningen. I artikel 3.4 och artikel 7 avses emellertid samtliga medlemsstater.

#### Artikel 2

##### Universell tillämpning

Den lag som anvisas i denna förordning ska tillämpas även om det är lagen i en icke-medlemsstat.

## KAPITEL II

### ENHETLIGA REGLER

#### Artikel 3

##### Lagval genom avtal

1. På ett avtal tillämpas den lag som parterna har valt. Lagvalet ska vara uttryckligt eller klart framgå av avtalsvillkoren eller av övriga omständigheter. Genom sitt val kan parterna ange tillämplig lag för hela avtalet eller för endast en del av det.

2. Parterna kan när som helst komma överens om att en annan lag ska vara tillämplig på avtalet än den lag som det tidigare var underkastat, antingen till följd av ett tidigare val enligt denna artikel eller till följd av andra bestämmelser i denna förordning. En ändring i valet av tillämplig lag som görs av parterna efter avtalsslutet påverkar inte avtalets giltighet till formen enligt artikel 11 och försämrar inte heller tredje mans rättigheter.

3. Om alla andra omständigheter av betydelse vid tidpunkten för lagvalet föreligger i ett annat land än det vars lag har valts, får inte parternas val hindra tillämpningen av sådana lagregler i det andra landet som inte kan avtalas bort.

4. Om alla andra omständigheter av betydelse vid tidpunkten för lagvalet föreligger i en eller flera medlemsstater, får inte

<sup>(1)</sup> EGT L 345, 19.12.2002, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2008/19/EG (EUT L 76, 19.3.2008, s. 44).

parternas val av annan tillämplig lag än en medlemsstats lag hindra tillämpningen av sådana regler i gemenskapsrätten, i förekommande fall med den tillämpning som görs i domstolsmedlemsstaten, som inte kan avtalas bort.

5. Frågor om förekomsten och giltigheten av parternas samtycke till att en viss lag ska vara tillämplig avgörs enligt bestämmelserna i artiklarna 10, 11 och 13.

#### Artikel 4

##### Tillämplig lag i avsaknad av parternas lagval

1. I den utsträckning tillämplig lag för avtalet inte har valts i enlighet med artikel 3 och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5–8, ska den lag som gäller för avtalet fastställas på följande sätt:

- a) Avtal om köp av varor ska vara underkastade lagen i det land där säljaren har sin vanliga vistelseort.
- b) Tjänsteavtal ska vara underkastade lagen i det land där tjänsteleverantören har sin vanliga vistelseort.
- c) Avtal som avser sakrätt till fast egendom eller hyra av fast egendom ska vara underkastade lagen i det land där egendomen är belägen.
- d) Utan hinder av vad som sägs i led c ska avtal om hyra av fast egendom för tillfälligt personligt bruk i högst sex månader i följd vara underkastade lagen i det land där hyresvärden har sin vanliga vistelseort, förutsatt att hyresgästen är en fysisk person som har sin vanliga vistelseort i samma land.
- e) Franchiseavtal ska vara underkastade lagen i det land där franchisetagaren har sin vanliga vistelseort.
- f) Distributionsavtal ska vara underkastade lagen i det land där distributören har sin vanliga vistelseort.
- g) Auktionsförsäljningsavtal ska vara underkastade lagen i det land där auktionen äger rum, om detta kan fastställas.
- h) Avtal som har ingåtts i ett multilateralt system vilket sammanför eller möjliggör sammanförandet av flera köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man enligt definitionen i artikel 4.1.17 i direktiv 2004/39/EG, i enlighet med icke skönmässiga regler och enligt en enda lag, ska regleras genom denna lag.

2. Om avtalet inte omfattas av punkt 1 eller om delarna i avtalet skulle omfattas av fler än ett av leden a–h i punkt 1, ska avtalet vara underkastat lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort.

3. Om det framgår av alla omständigheter i fallet att avtalet uppenbart har en närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkterna 1 och 2, ska lagen i det andra landet tillämpas.

4. Om inte tillämplig lag kan fastställas enligt punkt 1 eller 2 ska avtalet vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning.

#### Artikel 5

##### Transportavtal

1. I den utsträckning tillämplig lag för avtal om godstransport av varor inte har valts i enlighet med artikel 3, ska lagen i det land där transportören har sin vanliga vistelseort tillämpas, förutsatt att platsen för varornas mottagande eller leverans eller avsändarens vanliga vistelseort också är belägen i det landet. Om dessa villkor inte är uppfyllda ska tillämplig lag vara lagen i det land där den plats för varornas leverans som parterna kommit överens om är belägen.

2. I den utsträckning tillämplig lag för ett avtal om persontransport inte har valts av parterna i enlighet med andra stycket, ska den tillämpliga lagen vara lagen i det land där passageraren har sin vanliga vistelseort, förutsatt att avgångsorten eller bestämmelseorten också är belägen i det landet. Om dessa villkor inte är uppfyllda ska lagen i det land där transportören har sin vanliga vistelseort tillämpas.

Parterna får som tillämplig lag för ett avtal om persontransport enligt artikel 3 endast välja lagen i det land där

- a) passageraren har sin vanliga vistelseort, eller
- b) transportören har sin vanliga vistelseort, eller
- c) transportören har sitt huvudkontor, eller
- d) avgångsorten är belägen, eller
- e) bestämmelseorten är belägen.

3. Om det, i avsaknad av lagval, framgår av alla omständigheter i fallet att avtalet uppenbart har en närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkterna 1 och 2, ska lagen i detta andra land tillämpas.

#### Artikel 6

##### Konsumentavtal

1. Avtal som ingås av en fysisk person för ändamål som kan anses ligga utanför hans eller hennes näringsverksamhet ("konsumenten"), med en annan person som agerar inom ramen för sin näringsverksamhet ("näringsidkaren"), ska utan att det

påverkar tillämpningen av artiklarna 5 och 7 vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, under förutsättning att näringsidkaren

- a) bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, eller
- b) på något sätt riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, inbegripet det landet,

och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

2. Utan hinder av vad som anges i punkt 1 kan parterna välja tillämplig lag för ett avtal som uppfyller villkoren i punkt 1 i enlighet med artikel 3. Ett sådant val får dock inte medföra att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras konsumenten genom sådana bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt den lag som, om inget lagval gjorts, skulle ha varit tillämplig enligt punkt 1.

3. Om kraven i punkt 1 a eller 1 b inte har uppfyllts ska den lag som ska tillämpas för ett avtal mellan en konsument och en näringsidkare fastställas i enlighet med artiklarna 3 och 4.

4. Punkterna 1 och 2 ska inte tillämpas på följande avtal:

- a) Avtal om utförande av tjänster, om tjänsterna ska utföras uteslutande i ett annat land än det där konsumenten har sin vanliga vistelseort.
- b) Transportavtal, bortsett från avtal som avser en paketresa i den mening som avses i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang <sup>(1)</sup>.
- c) Avtal som avser sakrätt i fast egendom eller hyra av fast egendom, bortsett från avtal om nyttjanderätt till fast egendom på tidsdelningsbasis i den mening som avses i direktiv 94/47/EG.
- d) Rättigheter och skyldigheter som utgör ett finansiellt instrument och rättigheter och skyldigheter som utgör villkoren för emittering, erbjudande till allmänheten och anbud om övertagande av överlåtbara värdepapper och för tecknande eller inlösnings av andelar i företag för kollektiva investeringar, under förutsättning att dessa inte utgör tillhandahållande av en finansiell tjänst.
- e) Avtal som har ingåtts i den typ av system om omfattas av tillämpningsområdet för artikel 4.1 h.

<sup>(1)</sup> EGT L 158, 23.6.1990, s. 59.

## Artikel 7

### Försäkringsavtal

1. Vare sig risken föreligger i en medlemsstat eller inte ska denna artikel tillämpas på de avtal som avses i punkt 2 och på alla andra försäkringsavtal som täcker risker inom medlemsstaternas gränser. Artikel 3 ska inte tillämpas på återförsäkringsavtal.

2. Ett försäkringsavtal som täcker en stor risk i den mening som avses i artikel 5 d i rådets första direktiv 73/239/EEG av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring <sup>(2)</sup>, ska vara underkastat den lag som väljs av parterna i enlighet med artikel 3 i denna förordning.

Om den tillämpliga lagen inte har valts av parterna ska försäkringsavtalet vara underkastat lagen i det land där försäkringsgivaren har sin vanliga vistelseort. Om det av alla omständigheter i fallet är uppenbart att avtalet har en mycket större anknytning till ett annat land ska lagen i detta andra land tillämpas.

3. Vid andra försäkringsavtal än de avtal som omfattas av punkt 2 får bara följande lagar väljas av parterna i enlighet med artikel 3:

- a) Lagen i varje medlemsstat där risken föreligger vid den tidpunkt då avtalet ingås.
- b) Lagen i det land där försäkringstagaren har sin vanliga vistelseort.
- c) Om avtalet avser en livförsäkring, lagen i det land där försäkringstagaren är medborgare.
- d) För ett försäkringsavtal som omfattar risker som begränsar sig till händelser som inträffar i en annan medlemsstat än den medlemsstat där risken föreligger, lagen i den medlemsstaten.
- e) Om försäkringstagaren i ett avtal som omfattas av denna punkt bedriver näringsverksamhet eller industriell verksamhet eller utövar ett fritt yrke och försäkringsavtalet täcker två eller fler risker som relaterar till denna verksamhet och föreligger i flera medlemsstater, lagen i en av de berörda medlemsstaterna eller lagen i det land där försäkringstagaren har sin vanliga vistelseort.

Om medlemsstaterna i de fall som fastställs i leden a, b eller e beviljar större valfrihet när det gäller val av tillämplig lag för försäkringsavtalet får parterna utnyttja denna frihet.

<sup>(2)</sup> EGT L 228, 16.8.1973, s. 3. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG (EUT L 323, 9.12.2005, s. 1).

Om den tillämpliga lagen inte har valts av parterna i enlighet med denna punkt ska ett sådant avtal regleras av lagen i den medlemsstat där risken förelåg då avtalet ingicks.

4. Följande tilläggsbestämmelser ska gälla för försäkringsavtal avseende risker för vilka en medlemsstat föreskriver en skyldighet att teckna en försäkring:

- a) Försäkringsavtalet innebär inte att skyldigheten att teckna försäkring är uppfylld, såvida detta inte sker i överensstämmelse med de särskilda bestämmelserna för den försäkringen, vilka fastställts av den medlemsstat som föreskriver skyldigheten. Vid oförenlighet mellan lagen i den medlemsstat där risken föreligger och lagen i den medlemsstat som föreskriver skyldigheten att teckna försäkring, ska den senare gälla.
- b) Genom undantag från punkterna 2 och 3 får en medlemsstat fastställa att försäkringsavtalet ska regleras av lagen i den medlemsstat som föreskriver en skyldighet att teckna en försäkring.

5. Om avtalet täcker risker som föreligger i mer än en medlemsstat ska avtalet, vid tillämpning av punkt 3 tredje stycket och punkt 4, anses utgöra flera avtal som var för sig hänför sig till enbart en medlemsstat.

6. Vid tillämpning av denna artikel ska det land där risken föreligger fastställas i enlighet med artikel 2 d i rådets andra direktiv 88/357/EEG av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster<sup>(1)</sup>, och när det gäller livförsäkringar ska det land där risken föreligger vara den plats för åtagandet som avses i artikel 1.1 g i direktiv 2002/83/EG.

#### Artikel 8

##### Individuella anställningsavtal

1. Ett individuellt anställningsavtal ska underkastas den lag som parterna valt i enlighet med artikel 3. Ett sådant lagval får dock inte medföra att den anställda berövas det skydd som tillförsäkras den anställda genom sådana bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt den lag som, om inget lagval gjorts, skulle ha varit tillämplig enligt punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel.

2. När parterna inte har valt en lag som ska vara tillämplig på det individuella anställningsavtalet, ska avtalet vara underkastat lagen i det land där eller, om detta saknas, från vilket den anställda vid fullgörande av avtalet vanligtvis utför sitt arbete. Det land där arbetet vanligen utförs ska inte anses ha ändrats när arbetstagaren tillfälligtvis utför sitt arbete i ett annat land.

<sup>(1)</sup> EGT L 172, 4.7.1988, s. 1. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/14/EG (EUT L 149, 11.6.2005, s. 14).

3. Om den lag som ska tillämpas inte kan fastställas enligt punkt 2, ska avtalet vara underkastat lagen i det land där det företag som har anställt arbetstagaren är beläget.

4. Om det framgår av de samlade omständigheterna att avtalet har närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkterna 2 eller 3, ska lagen i detta andra land tillämpas.

#### Artikel 9

##### Internationellt tvingande regler

1. Internationellt tvingande regler är regler som ett land anser vara så avgörande för att skydda allmänintressen, t.ex. sin politiska, sociala och ekonomiska struktur, att landet kräver att de tillämpas vid alla situationer inom dess tillämpningsområde, oavsett vilken lag som annars ska tillämpas på avtalet enligt denna förordning.

2. Bestämmelserna i denna förordning ska inte begränsa tillämpningen av internationellt tvingande regler i domstolslandet.

3. De internationellt tvingande reglerna i lagen i det land där de förpliktelser som har sin grund i avtalet ska utföras eller har utförts kan tillerkännas verkan om dessa internationellt tvingande regler gör att avtalet blir olagligt att genomföra. Vid bedömningen av om sådana regler ska tillerkännas verkan ska hänsyn tas till deras art och syfte liksom till följderna av att de tillämpas eller inte tillämpas.

#### Artikel 10

##### Samtycke och materiell giltighet

1. Förekomsten och giltigheten av ett avtal eller en bestämmelse i ett avtal ska fastställas enligt den lag vilken det skulle underkastas enligt denna förordning, om avtalet eller bestämmelsen var giltig.

2. En part kan dock åberopa lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort för att få fastställt att han inte har samtyckt till avtalet eller avtalsbestämmelsen, om det framgår av omständigheterna att det inte skulle vara rimligt att avgöra verkan av hans uppträdande enligt den lag som anges i punkt 1.

#### Artikel 11

##### Avtalets giltighet till formen

1. Ett avtal som har ingåtts mellan personer, eller deras mellanmän, vilka befinner sig i samma land när avtalet ingås är



giltigt till formen om det uppfyller formkraven i den lag som enligt denna förordning i sak reglerar avtalet eller i lagen i det land där avtalet ingås.

2. Ett avtal som har ingåtts mellan personer, eller deras mellanmän, vilka befinner sig i olika länder vid tidpunkten för avtalets ingående är giltigt till formen om det uppfyller formkraven i den lag som enligt denna förordning i sak reglerar avtalet eller i lagen i något av de länder där någon av parterna eller deras mellanmän befinner sig när avtalet ingås eller lagen i det land där någon av parterna hade sin vanliga vistelseort vid den tidpunkten.

3. En ensidig handling som avser att ha rättsliga verkningar med avseende på ett existerande eller ett framtida avtal är giltig till formen, om den uppfyller formkraven i den lag som enligt denna förordning gäller för eller skulle gälla för avtalet, lagen i det land där rättshandlingen upprättades, eller lagen i det land där den person som har upprättat handlingen hade sin vanliga vistelseort vid tidpunkten för upprättandet.

4. Bestämmelserna i punkterna 1, 2 och 3 i den här artikeln ska inte tillämpas på avtal som omfattas av artikel 6. Giltigheten till formen av sådana avtal ska underkastas lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

5. Utan hinder av vad som anges i punkterna 1–4 ska ett avtal som avser sakrätt i fast egendom eller hyra av fast egendom vara underkastat sådana formkrav som ställs enligt lagen i det land där egendomen är belägen, om enligt denna lag

- a) dessa krav åläggs oavsett i vilket land avtalet ingicks och oavsett vilken lag som reglerar avtalet, och
- b) dessa krav inte kan avtalas bort.

#### Artikel 12

##### Den tillämpliga lagens räckvidd

1. Den lag som är tillämplig på avtalet enligt denna förordning ska särskilt reglera

- a) avtalets tolkning,
- b) dess fullgörelse,
- c) följderna vid fullständigt eller partiellt avtalsbrott, inbegripet uppskattning av skadans omfattning i den mån sådan uppskattning regleras av rättsregler, dock endast inom ramen för de befogenheter som tillkommer den domstol vid vilken talan förs enligt dess processuella regler,
- d) olika sätt att få förpliktelserna att upphöra, samt pre-skription och andra rättighetsförluster som följer av utgången av en frist,
- e) följderna av avtalets ogiltighet.

2. När det gäller sättet för fullgörelse och åtgärder med anledning av bristande fullgörelse ska hänsyn tas till lagen i det land där fullgörelsen äger rum.

#### Artikel 13

##### Bristande rättskapacitet och bristande rättslig handlingsförmåga

När ett avtal har ingåtts mellan personer som befinner sig i samma land, kan en fysisk person som skulle ha rättskapacitet och rättshandlingsförmåga enligt lagen i det landet åberopa bristande rättskapacitet och bristande rättshandlingsförmåga enligt lagen i ett annat land, endast om den andra avtalsparten när avtalet ingicks kände till eller borde ha känt till denna brist.

#### Artikel 14

##### Överlåtelse av fordran och avtalsenlig subrogation

1. Förhållandet mellan överlåtaren och förvärvaren vid en frivillig överlåtelse av en fordran eller avtalsenlig subrogation av en fordran mot en annan person (gäldenären), ska vara underkastat den lag som enligt denna förordning är tillämplig på avtalet mellan dem.

2. Den lag som är tillämplig på den fordran som överlåtits eller varit föremål för subrogation ska reglera fordringens överlåtbarhet, en förvärvares förhållande till en gäldenär, de förutsättningar under vilka överlåtelsen eller subrogationen kan göras gällande mot gäldenären och frågan om en prestation av gäldenären befriar denne från sina förpliktelser.

3. Begreppet överlåtelse i denna artikel inbegriper fullständiga överföringar av fordringar, överföringar av fordringar som säkerhet samt pant eller andra säkerhetsrättigheter i samband med fordringar.

#### Artikel 15

##### Laglig subrogation

När en person (borgenären) har en avtalsgrundad fordran mot en annan person (gäldenären) och en tredje man är skyldig att prestera till borgenären, eller redan har presterat till denna för att uppfylla denna skyldighet, ska den lag som reglerar den tredje mannens skyldighet mot borgenären avgöra om och i vilken utsträckning den tredje mannen har rätt att mot gäldenären utöva de rättigheter som borgenären hade mot gäldenären enligt den lag som reglerar förhållandet dem emellan.

#### Artikel 16

##### Flera gäldenärer

Om en borgenär har en fordran på flera gäldenärer som är ansvariga för samma fordran och en av gäldenärerna redan helt eller delvis har fullgjort prestationen enligt denna fordran, ska den lag som reglerar gäldenärens förpliktelse gentemot borge-

nären även reglera gäldenärens regressrätt gentemot medgäldenärerna. Medgäldenärerna kan hänvisa till de invändningar de hade mot borgenären i den mån detta är tillåtet enligt den lag som reglerar deras förpliktelser mot borgenären.

#### Artikel 17

##### Kvittning

Om parterna inte avtalat om rätten till kvittning, ska kvittning omfattas av den lag som gäller för den fordran mot vilken rätten till kvittning åberopas.

#### Artikel 18

##### Bevisbörda

1. Den lag som enligt denna förordning reglerar en avtalsförpliktelse ska tillämpas även i den mån den uppställer rättsliga presumtioner eller placerar bevisbördan vad avser avtalsförpliktelser.

2. Bevisning om ett avtal eller en handling som avser att ha rättsliga verkningar får föras med varje slags bevismedel som godtas enligt lagen i domstolslandet eller enligt någon av de i artikel 11 angivna lagarna enligt vilka avtalet eller handlingen har giltighet till formen, förutsatt att sådan bevisföring kan genomföras vid domstolen.

#### KAPITEL III

##### ÖVRIGA BESTÄMMELSER

#### Artikel 19

##### Vanlig vistelseort

1. Vid tillämpning av denna förordning ska ett bolag, en förening eller en annan juridisk person anses ha sin vanliga vistelseort där huvudkontoret är beläget.

Den vanliga vistelseorten för en fysisk person i samband med dennes näringsverksamhet ska vara dennes huvudsakliga driftställe.

2. Om avtalet ingås i samband med verksamheten vid en filial, agentur eller annat verksamhetsställe eller om en sådan filial, agentur eller annat verksamhetsställe enligt avtalet är ansvarigt för prestationen, ska den plats där filialen, agenturen eller annat verksamhetsställe är beläget anses som vanlig vistelseort.

3. Vid fastställandet av den vanliga vistelseorten ska den avgörande tidpunkten vara den tidpunkt då avtalet ingicks.

#### Artikel 20

##### Uteslutande av återförvisning

När denna förordning föreskriver att lagen i ett visst land ska tillämpas, avses gällande materiella rättsregler i det landet, med

undantag för landets internationellt privaträttsliga regler, såvida inte något annat föreskrivs i denna förordning.

#### Artikel 21

##### Grunderna för domstolslandets rättsordning

Tillämpning av bestämmelser i den lag som anvisas i denna förordning får vägras endast om en sådan tillämpning är uppenbart oförenlig med grunderna för domstolslandets rättsordning ("public policy").

#### Artikel 22

##### Stater med mer än en rättsordning

1. När en stat omfattar flera territoriella enheter som var och en har sina egna rättsregler i fråga om avtalsförpliktelser ska varje sådan enhet anses som ett land vid fastställandet av den lag som ska tillämpas enligt denna förordning.

2. En medlemsstat där olika territoriella enheter har sina egna rättsregler för avtalsförpliktelser behöver inte tillämpa denna förordning vid lagkonflikter enbart mellan lagarna i sådana enheter.

#### Artikel 23

##### Förhållandet till andra gemenskapsrättsliga bestämmelser

Denna förordning ska, med undantag för artikel 7, inte inverka på tillämpningen av gemenskapsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser.

#### Artikel 24

##### Förhållandet till Romkonventionen

1. Denna förordning ska ersätta Romkonventionen i medlemsstaterna, utom för de territorier i medlemsstaterna som faller inom den konventionens territoriella tillämpningsområde och där denna förordning inte gäller i enlighet med artikel 299 i fördraget.

2. I den mån denna förordning ersätter bestämmelserna i Romkonventionen ska alla hänvisningar till den konventionen anses vara hänvisningar till denna förordning.

#### Artikel 25

##### Förhållandet till gällande internationella konventioner

1. Denna förordning ska inte inverka på tillämpningen av internationella konventioner som en eller flera medlemsstater har tillträtt när denna förordning antas och som fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser.

2. Denna förordning ska emellertid bland medlemsstaterna ha företrädare framför konventioner som ingåtts uteslutande mellan två eller flera av dem, i den mån som konventionerna gäller frågor som regleras genom denna förordning.

#### Artikel 26

##### Förteckning över konventioner

1. Senast den 17 juni 2009 ska medlemsstaterna till kommissionen överlämna en förteckning över de konventioner som avses i artikel 25.1. Efter detta datum ska medlemsstaterna underrätta kommissionen om alla uppsägningar av sådana konventioner.

2. Inom sex månader efter mottagandet enligt punkt 1 ska kommissionen i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra

- a) en förteckning över de konventioner som avses i punkt 1,
- b) de uppsägningar som avses i punkt 1.

#### Artikel 27

##### Översynsklausul

1. Senast den 17 juni 2013 ska kommissionen för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lägga fram en rapport om tillämpningen av denna förordning. Rapporten ska i förekommande fall åtföljas av förslag till ändring av förordningen. Rapporten ska innehålla

- a) en studie om tillämplig lag för försäkringsavtal och en konsekvensbedömning av de eventuella bestämmelser som ska införas samt

- b) en utvärdering av tillämpningen av artikel 6, särskilt av enhetligheten inom gemenskapsrätten när det gäller konsumentskydd.

2. Senast den 17 juni 2010 ska kommissionen för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lägga fram en rapport om effektiviteten hos en överlåtelse eller subrogation av en fordran gentemot tredje man och den överlåtne eller subrogerade fordrans företrädare framför en annan persons rättighet. Rapporten ska i förekommande fall åtföljas av förslag till ändring av förordningen och en konsekvensbedömning av de bestämmelser som ska införas.

#### Artikel 28

##### Tillämplighet i tiden

Denna förordning ska tillämpas på avtal som ingås efter den 17 december 2009.

#### KAPITEL IV

##### SLUTBESTÄMMELSER

#### Artikel 29

##### Ikraftträdande och tillämpning

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 17 december 2009, utom artikel 26 som ska tillämpas från och med den 17 juni 2009.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdad i Strasbourg den 17 juni 2008.

På Europaparlamentets vägnar

H.-G. PÖTTERING

Ordförande

På rådets vägnar

J. LENARČIČ

Ordförande